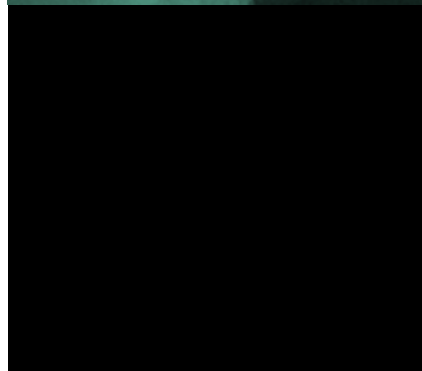

COAC

arquitectes.cat

Publicat a COL·LEGI D'ARQUITECTES DE CATALUNYA (<http://coac.arquitectes.cat>)

Inici > Revista de corresponsals: Reciclant les ments, un punt de vista diferent sobre la sostenibilitat a Austràlia

© Victor Olivar Alcamí

El tema de la sostenibilitat porta prou temps sobre la taula com per a merèixer un article; començarem amb tres preguntes bàsiques.

- Quina és l'acció insostenible que està afectant al planeta de la manera més urgent?
- Quins són els països més insostenibles en aquest afer?
- Quina és la contribució dels arquitectes per a revertir aquesta situació?

Sobre la dualitat entre el món natural i l'artificial -o humà-, diré que es tracta d'una herència de la mentalitat d'algunes religions i algunes ciències com la Darwiniana que posen a la humanitat en el centre del pensament i l'anàlisi, amb la intenció de classificar els actes humans d'una manera diferent i especial. Resulta però, que la humanitat és un conjunt d'animals i per tant, els actes humans, no deixen de ser naturals (1*)

Si algú s'ha preguntat alguna vegada quin és el propòsit al món del nostre conjunt orgànic al qual anomenem 'homo sapiens' (2*), només cal pensar en qualsevol muntanya de deixalles i abraçar la imatge com a resultat natural de la nostra espècie.

Al món hi ha molts fets que esdevenen profundament nocius per a la vida orgànica que beneficia als humans i, degut al fort impacte que les nostres accions tenen sobre nosaltres mateixos i el nostre conjunt orgànic, nosaltres som els causants de la nostra pròpia extinció i dels animals, insectes i vegetacions agermanades que ens permeten viure.

Si el planeta Terra tingués algun tipus de consciència, podríem dir que en general, que hi hagi vida a la superfície o no, li seria totalment indiferent. La Terra es renovarà de nou i un altre tipus d'essers vivents ocuparan el nostre lloc.

Feta aquesta introducció, anem a resoldre la primera pregunta. Resulta doncs que més enllà del material de rebuig, ja sigui orgànic, reciclable o no, tòxic i/o radioactiu -que amb més de 2,000 bombes nuclears llençades des de la invenció d'aquesta arma de destrucció, donaria molt de què parlar (3*)-, el tema que genera més pressió degut al seu impacte en l'escalfament global són les emissions de CO₂.

Resulta curiós veure que els països amb més GDP, són també els que tenen una producció més elevada de CO₂. Com que es tracta dels països més rics i la forma de mesurar el CO₂ es fa per països en comptes de per negocis, hi ha bàsicament dues maneres de reduir les emissions sense haver de fer cap canvi a les indústries: externalitzar la producció de béns a altres països i/o comprar 'offsets' de producció de CO₂.

Per tant, no és tan evident arribar a trobar la informació adequada ja que al final els països rics acaben pagant per a externalitzar la seva responsabilitat; en altres paraules, paguen per a externalitzar **el seu sentiment de culpabilitat**.

I doncs, tot i així, quins són els països amb més producció de CO₂ per càpita? Doncs països com Brunei, Emirats Àrabs Units, Qatar, Kuwait, Trinidad i Tobago. I per què aquests països? Doncs resulta que són tots els grans productors de petroli del planeta. Aquest seria un exemple d'externalització de la producció dels països rics de la mateixa manera que els processos de manufactura de moltes indústries del primer món es troben situats a la Xina, l'Índia...

En la següent ronda de països contaminants amb els índexs de producció de CO₂ per càpita més elevats del món, i fent un anàlisi d'economies més complexes no basades en l'economia del petroli-potser sorprèn trobar que Austràlia situada en primera posició amb 15,09 tones de CO₂ produït per càpita el 2021 (4*). Aquesta xifra és tres vegades més que la mitjana de CO₂ produït al 2017 (5*)

Austràlia té molta mineria però sobretot té molta producció de carbó. El 33.6% dels gasos d'efecte hivernacle a Austràlia són deguts a la producció d'energia. Es aquí on el carbó forma una part essencial de l'equació; a Austràlia encara s'utilitza carbó per a generar energia ja que es tracta d'una font molt barata.

La pregunta clau, però, és com és possible que un país amb l'extensió de terreny tan gran i tant de Sol, encara faci ús de l'extracció fòssil del carbó i no de l'energia solar o inclús l'atòmica? La resposta és **més política que racional**; els sectors més poderosos del país estan completament lligats a la indústria minera.

A pesar d'alguna petita victòria mediàtica com el primer bloqueig d'apertura d'una nova mina de carbó al 2023 per estar localitzada en la Gran Barrera de Cora, sembla que el procés de canvi serà lent i complicat.

Mentrestant, en una espècie de mirada monolítica i miòpica -també heretada de la perspectiva centrípeta dels arquitectes dels últims segles- en totes parts no parem d'escoltar la mateixa pregunta: quin seria el paper dels arquitectes en revertir aquesta situació?

I de cop i volta tota la indústria de la construcció, causant del 30-40% de la producció de gasos d'efecte hivernacle del planeta, comença a mesurar la sostenibilitat dels processos de producció amb, entre d'altres, els Green Star Ratio; o amb la certificació de les Passive Houses... Totes aquestes semblen, en principi, bones estratègies en la redefinició de la indústria de la construcció.

Tot i així, l'impuls actual cap al mesurament de tots els processos i la confiança actual en la ciència numèrica, no deixa de ser un procés elitista que, a pesar de ben intencionat i millor que no fer res al respecte, no deixa de mostrar algunes esquerdes que no semblen tan evidents en un primer anàlisi.

En un article que es podria traduir per "És el reciclatge el problema, no la solució?" (7*), l'autor fa referència al punt de vista sobre el reciclatge del periodista australià Jason Murphy en contra de facilitar el reciclatge. Comenta l'article que a Alemanya es va introduir un sistema per a pressionar i reduir la mida de les ampolles de plàstic per tal de facilitar el procés de reciclatge per part dels usuaris abans de llençar-les al contenidor de reciclatge. El resultat de la implementació d'aquest avanç en el sistema de reciclatge va fer que l'any següent, el consum d'ampolles de plàstic es multipliqués exponencialment a costa d'una reducció del consum d'ampolles de vidre -òbviament molt més sostenible que el plàstic-. Per

tant, el que semblaria en principi una bona idea, podria acabar tenint un efecte contrari; entrem en el camp de la psicologia (8*).

D'una manera equiparable, la solució de crear més carreteres per a solucionar un excés de tràfic ha demostrat generar encara més excessos de tràfic ja que motiva a la població a agafar més el cotxe a través de facilitar i ampliar les opcions d'ús.

Per tant la clau de la sostenibilitat real recau **en la nostra percepció**. Podem mesurar tot el que vulguem per a **sentir-nos millor i reduir els nivells de culpabilitat del nostre nivell de vida** però el canvi real recau en la forma que tenim de situar-nos al món. No té molt de sentit viure en una Passive House totalment equipada amb tot el que creiem que necessitem (habitacions per a convidats, habitacions per a rentadora i secadora, dues sales d'estar, microones, cotxe, més de dos fills/es...) i seguir amb la nostra vida satisfets de la nostra contribució a plantar arbres al món.

Aquí és on cal ser més radicals en la proposta i sembla que la capacitat de sostenibilització d'una sola pregunta és absoluta: realment **necessitem totes aquestes coses?**

De la mateixa manera que el concepte de deixalla existeix, què és una deixalla? Quin concepte més pervers el d'acceptar que alguna cosa no serveixi per a res més que ser tirada al bosc. És en aquesta acceptació que la producció monolítica i d'un sol ús domina el món actual. El reciclatge no és una solució sinó una alternativa al problema. La producció d'objectes hauria d'estar pensada des d'una cadena d'usos consecutiva des del principi en el procés de concepció, d'una manera més complexa en la varietat d'usos, i tractant d'evitar els processos de destrucció.

És clar que aquesta forma de veure el món requereix d'un canvi més profund i no serà tan immediat però si algú em torna a preguntar quin es el paper del arquitectes en revertir aquesta situació, la resposta es força evident: **treballar en el món de les idees per a crear un món amb uns valors i uns processos de producció regeneratius**. La sostenibilitat d'actual, la podem deixar per als tècnics.

Victor Olivar Alcamí, arquitecte. Corresponsal del COAC a Sydney, Austràlia. Abril 2023

1* 'Ecology against Mother Nature?', Slavoj Žižek

2* 'Ens farem humans?', Eudald Carbonell

3* 'A Time-Lapse Map of Every Nuclear Explosion Since 1945 - by Isao Hashimoto

4* 'Map of Greenhouse Gas emission?', Our World in data.org

5* 'Where in the world do people emit the most CO2?', Hannah Ritchie, Our World in data

6* 'Australia blocks coal mine to protect Great Barrier Reef' BBC, 8th February 2023

7* 'Is recycling the problem, not the solution?' Liam Mannix, 15th Nov 2022, The Sydney Morning Herald.

8* 'The warm glow of recycling can make us more wasteful?', Jenny Van Doorn & Tim Kurz, Journal of Environmental Psychology [1]

[3]

Tornar

[4]

Copyright@ Col·legi d'Arquitectes de Catalunya : <http://coac.arquitectes.cat/ca/mon/revista-de-corresponsals-reciclant-les-ments-un-punt-de-vista-diferent-sobre-la-sostenibilitat>

Links:

[1] <https://www.sciencedirect.com/journal/journal-of-environmental-psychology>

[2] <https://www.sciencedirect.com/journal/journal-of-environmental-psychology/vol/77/suppl/C>

[3] <http://coac.arquitectes.cat/ca/printpdf/printpdf/29239>

[4] <http://coac.arquitectes.cat/ca/javascript%3Ahistory.back%281%29>